

BAVARIAN NORDIC

VURDERING AF NATURPÅVIRKNING

NATURHENSYN OG UDFØRSELSPLAN IFBM REGNVANDSPROJEKT

Dato: 2025-12-08

KLIK OG SKRIV FORTROLIGHED

Versionsnr: 5

Projekt navn: Bavarian Nordic – Vurdering af naturpåvirkning
WSP projektnr.: 22004942
Projektleder: Rikke Birkemose
Udarbejdet af: Johanne Meldgaard
Kvalitetssikret af: Timm Sonn-Juul og Søren Starcke Møller
Versionsdato: 2025-12-08

INDHOLD

1	BAGGRUND	4
2	PROJEKT AKTIVITETER.....	5
2.1	TERRÆNTILPASNINGER.....	5
2.2	TRÆFÆLDNING.....	6
2.3	VETERANISERING AF TRÆER	6
2.4	OPRENSNING AF SØEN OG ÆNDRET BRINKFORLØB.....	6
2.5	UDLÆGNING AF STEN OG DØDT VED	6
2.6	BEKÆMPELSE AF INVASIVE ARTER.....	7
2.7	PLANTNING.....	7
2.8	ETABLERING AF KVASHEGN.....	7
2.9	FJERNELSE AF BARRIERER.....	7
3	NATURVURDERING	8
3.1	§ 3-SØ	8
3.2	ORKIDÉER.....	9
3.3	BUTSNUDET FRØ	9
3.3.1	Projektets påvirkning på butsnudet frø.....	10
4	UDFØRSELSPLAN.....	11
4.1	PADDEHEGN	11
4.2	MILJØTILSYNSFØRENDE.....	12
4.3	ANSØGNING TIL ARTSFREDNINGSBEKENDTGØRELSEN	13
5	OPSUMMERING	14
6	REFERENCER.....	16

---

1 BAGGRUND

Bavarian Nordic skal jf. gældende krav i spildevandsplanen sikre, at der sker en øget forsinkelse af overfladevand fra matriklen, inden overfladevandet udledes til offentlig kloak. Overfladevandet fra matriklen planlægges forsinket i og ved en eksisterende § 3-sø, der er beliggende på Bavarian Nordics matrikel.

I forbindelse med projektet, har Bavarian Nordic bedt WSP om at foreslå tiltag, der i forbindelse med projektet kan lede til naturforbedringer. Disse tiltag er beskrevet i det selvstændige notat *Bavarian Nordic - Naturforbedrende tiltag 2025*, og opsummeres blot her. Som grundlag for udarbejdelsen af notatet har WSP gennemført en besigtigelse af området, og her blev der af beskyttet og særlige arter registreret et større antal butsnudet frø (*Rana temporaria*), samt den fredede orkidé skov-hullæbe (*Epipactis helleborine*). På baggrund af disse fund er nærværende naturvurdering og udførselsplan udarbejdet. I naturvurderingen vurderes projektets påvirkning på naturværdier på matriklen. Den efterfølgende udførselsplan beskriver, hvordan beskyttede naturværdier bedst kan håndteres under anlægsarbejdet i forbindelse med projektet.

2 PROJEKT AKTIVITETER

I dette afsnit er projektets tiltag opsummeret, og det er for hver tiltag beskrevet hvilke aktiviteter det medfører, som potentielt kan påvirke natur på området.

2.1 Terræntilpasninger

For at sikre, at vandet fra Bavarian Nordics bygninger bliver forsinket tilstrækkeligt, skal der skabes et større volumen i den eksisterende regnvandshåndteringsløsning, til tilbageholdelse af regnvand. Det nødvendige tilbageholdelsesvolumen dannes ved etablering af en ny vold på den nordlige side af en eksisterende lavning, samt hævelse af eksisterende sti nordøst for det eksisterende bassin (se Figur 2-1). Disse tiltag vil medføre nødvendigt tilbageholdelsesvolumen af overfladevandet ved kraftige regnhændelser, inden det udledes til offentlig kloak via et nyt udløbsbygværk. Ved det nye udløbsbygværk installeres en vandbremse for at regulere udløbshastigheden, så denne overholder krav fra kommunen. Som et tiltag er det foreslået at der etableres en sti på volden. Etableringen af udløb og terræntilpasninger samt sti, medfører maskinel kørsel og gravearbejde. Arbejdets udførelse vil vare 2-3 uger.

Figur 2-1. Kort over projekttiltag i forbindelse med udvidelsen af regnvandsbassinet. Volden, der etableres på den nordlige side af bassinet (tegnat med brunt) vil sammen med vandbremsen forsinke vandafstrømningen

ved kraftige regnskyl i den eksisterende lavning (tegnet med lyseblåt), så der bliver plads til et større maks volumen end ud over det eksisterende vandspejl (tegnet med mørkeblåt).

Aktiviteter der kan påvirke natur: Maskinel kørsel og gravearbejde.

2.2 Træfældning

I forbindelse med terræntilpasningerne er der en række træer nord for § 3-søen, som skal fældes for at kunne etablere volden. Derudover har WSP foreslået at den nordlige side af § 3-søen lysstilles for at skabe bedre leveforhold for padder og en række dyr og planter. De træer der står uden for det beskyttede § 3-område, fjernes med maskiner der kører i området. WSP har foreslået at træstammerne bliver liggende på arealet efter etablering frem for at de flises.

Derudover er der træer, som skal fældes/fjernes i og umiddelbart omkring § 3-søen. Disse træer fældes manuelt og trækkes ud med reb på en maskine, som placeres udenfor det beskyttede område.

Træfældning vil tage 2-3 dage.

Aktiviteter der kan påvirke natur: Maskinel kørsel

2.3 Veteranisering af træer

Som naturforbedrende tiltag er veteranisering af træer foreslået, da det kan skabe levesteder for en række, fugle, insekter, svampe og flagermus. Veteranisering foregår ved manuel manipulering af træer, som ikke kræver store maskiner. Arbejdet er derfor skånsomt for området og påvirker ikke beskyttet natur. Veteranisering af træer vil tage 1-2 dage afhængigt af mængden af træer, der veteraniseres.

Aktiviteter der kan påvirke natur: Ingen

2.4 Oprensning af søen og ændret brinkforløb

Som naturforbedrende tiltag har WSP foreslået, at søen oprenses, og at der skabes flade brinker i dele af søen. Arbejdet kræver gravning og kørsel med en gravko, som kan placeres nord for søen i samme område, hvor volden anlægges. Oprensningen består i at grave slam op fra søen. Da søen er yngleområde for padder, skal arbejdet udføres uden for paddernes ynglesæsonen. Det forventes, at arbejdet vil tage 1-2 dage.

Aktiviteter der kan påvirke natur: Maskinel kørsel og gravearbejde

---

2.5 Udlægning af sten og dødt ved

Som naturforbedrende tiltag foreslår WSP, at der udlægges sten og dødt ved i området nord for søen, der også er foreslået lysstillet. Stenene udlægges i bunker på 1 m³. Ved udlægningen af sten skal der bruges maskiner til at fragte og flytte stenene ind på området. Derudover kan der udlægges sten i søen, for at

stabilisere bunden, og skabe levesteder for insekter. Dette kan gøres samtidig med oprensning af søen, med en gravko placeret på den nordlige side af søen. Udlægningen af sten tager én dag.

Aktiviteter der kan påvirke natur: Maskinel kørsel.

2.6 Bekæmpelse af invasive arter

Som naturforbedrende tiltag har WSP foreslået, at invasive arter på området bekæmpes. Der er tale om kæmpe-bjørneklo, og armensk brombær. Begge dele kan fjernes manuelt. Med en manuel bekæmpelse er arbejdet skånsomt for naturen og påvirker den ikke. De invasive arter står i yderkanten af bevoksningen på området og er derfor let tilgængelige. Der er to områder med invasive planter. Det ene er i den sydlige ende af bevoksningen og det andet er i den vestlige ende. Varigheden af bekæmpelse af invasive arter estimeres i første omgang til 1 dag, men er et tilbagevendende tiltag.

Aktiviteter der kan påvirke natur: Ingen

2.7 Plantning

Som naturforbedrende tiltag har WSP foreslået, at der etableres beplantning flere steder på området. WSP har foreslået, at der plantes tagrør ved indløbet til søen. Plantningen foregår manuelt i jorden omkring indløbet, og vil derfor være skånsom for naturen og ikke påvirke den. Arbejdet vil tage cirka 1 dag.

Derudover har WSP foreslået, at der etableres, plantebede og plantes træer med hjemmehørende arter på grønne arealer omkring bevoksningen på arealet. De grønne arealer består af græsplæner, der ofte slås. Der skal formentlig bruges en gravemaskine til at lave huller til træer og bede. Arbejdet forventes at tage 1-2 dage. Da arbejdet foregår uden for bevoksningen, har det ingen naturpåvirkning.

Aktiviteter der kan påvirke natur: Ingen

2.8 Etablering af kvashegn

Som naturforbedrende tiltag har WSP foreslået, at der skal etableres kvashegn af det nedklippede materiale på matriklen. Kvashegn etableres manuelt, og er derfor skånsomt for naturen. Arbejdet forventes at tage 1 dag.

Aktiviteter der kan påvirke natur: Ingen

2.9 Fjernelse af barrierer

Der er flere barrierer på arealet, som WSP har foreslået fjernet som en del af de naturforbedrende tiltag. Det omfatter primært manuelt arbejde, men der er også et hegn på den vestlige side, som formentlig skal fjernes med maskine. Dette kan gøres fra de grønne arealer uden for bevoksningen og vil derfor ikke kræve kørsel i området. Det vil således ikke medføre en påvirkning af naturen i bevoksningen.

Aktiviteter der kan påvirke natur: Ingen

3 NATURVURDERING

3.1 § 3-sø

WSP har i forbindelse med projektet udført en besigtigelse af natur på Bavarian Nordics arealer d. 18. juni 2025 efter tekniske anvisninger (Fredshavn m.f., 2019), hvor søens tilstand er vurderet som ringe efter § 3 tilstandsklassifikationen. Der blev ikke fundet vandplanter og kun få ferskvandsdyr i søen. Besigtigelsen er nærmere beskrevet i et selvstændige notat om naturforbedrende tiltag.

Den eksisterende sø på Bavarian Nordics arealer er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3, hvilket indebærer, at der ikke må foretages tilstandsændringer uden forudgående dispensation fra kommunen (Miljø- og Ligestillingsministeriet, 2024). Tilstandsændringer kan fx indebære uddybning eller oprensning, ændring af vandstand, tilplantning eller fjernelse af vegetation og etablering af anlæg. Der er i forbindelse med projektet allerede opnået dispensation fra lokalplanen til terrænændringer.

I forbindelse med projektet bibeholdes det permanente vandspejl på samme kvote, i den eksisterende del af søen. Der vil, tilsvarende i dag, ske en midlertidige vandstigning i selve søen og i lavningen mod nord ved kraftige regnskyl. Der etableres en ny vold for at Bavarian Nordic kan holde vandet tilbage på egen matrikel, uden at det stuver ud i den eksisterende grøft nord for volden. Søens vandspejl vil derfor udelukkende udvides i forbindelse med regn. Påvirkningen er derfor lille og vil forsvinde igen hurtigt efter regnstop, men er tilbagevendende.

Ved projektets etablering skal der fældes træer, som er væltet ned i søen og på søens nordlige side lysstilles brinkerne. Træfældningen udføres manuelt, og træerne trækkes derefter ud med reb ved hjælp af maskiner, der er placeret uden for det beskyttede areal. Træfældningen vil derfor ikke påvirke søen negativt, tvært i mod vil den forøgede solindstråling til søen give bedre forhold til mangfoldigt liv.

Som naturforbedrende tiltag har WSP foreslået, at søen oprenses, og at der udlægges sten på bunden. Arbejdet udgør en tilstandsændring, da søens udformning og bundforhold ændres. Da søen ikke indeholder vandplanter og kun få ferskvandsdyr, vil arbejdet påvirke meget lidt liv i søen, men påvirkningen vil til gengæld være stor for de få arter, der er til stede i søen.

Oprensninger foretages som oftest ikke om vinteren, da det er her, der er mest vand i søen. Hvis søen tømmes f.eks. sensommer, kan den bruge vinteren til at fyldes op med vand. Tømmes den i slutningen af vinteren, vil genopfyldningspotentialet være mindre. Oprensningen skal foregå uden for paddernes ynglesæson som strækker sig fra midt marts til slut juli.

Ændring af søens brink- og bundforhold er et naturforbedrende tiltag, der gør søen bedre egnet til at rumme varieret liv, herunder flere ferskvandsdyr og vandplanter, og giver bedre forhold for padder. Tiltaget er en moderat til stor vedvarende påvirkning på søen, men vil påvirke den positivt.

Ændring af søens vandspejl, brink- og bundforhold samt træfældning omkring søen er tilstandsændringer, der kræver dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3. Der er allerede opnået dispensation fra lokalplanen vedrørende terrænændringerne i projektet.

3.2 Orkidéer

På WSP's besigtigelse, blev orkideen skov-hullæbe (*Epipactis helleborine*) fundet (Figur 3-1). Fundet er nærmere beskrevet i et selvstændige notat om naturforbedrende tiltag.

Alle orkidéer i Danmark er fredet jf. Artsfredningsbekendtgørelsen (Miljø- og Ligestillingsministeriet, 2021). Fredningen beskytter arten mod at blive plukket, opgravet og indsamlet eller på anden måde beskadiget, ligesom der er forbud mod at beskadige eller fjerne deres voksesteder.

Orkidéen er placeret inden for § 3-arealet, hvor der ikke planlægges andre aktiviteter end manuel træfældning. Da vandspejlet i § 3-søen forbliver uændret ved orkideens voksested, vil projektet ikke medføre påvirkning af orkidéen - heller ikke under kraftige regnskyl hvor lavningen udgør maks vandspejlet (se Figur 3-1).

Som ekstra sikkerhed opsættes et hegn omkring orkidéen for at sikre, at den ikke overses i anlægsfasen. Hegnet bliver ca. 0,5 x 0,5 meter og fungerer som en beskyttende markering. Da der ikke forventes aktivitet i området, vurderer WSP, at orkidéen ikke påvirkes af projektet.

Figur 3-1. Markering af fund af skov-hullæbe i projektområdet. På figuren ses det beskyttede § 3-areal, samt det eksisterende vandspejl og lavning, hvor der vil ske opstuvning af vand ved store regnskyl.

3.3 Butsnudet frø

Under WSP's besigtigelse af § 3-søen, der blev lavet en § 3-besigtigelse efter tekniske anvisninger (Fredshavn m.f., 2019) og en ketsjning i søen efter padder, også efter tekniske anvisninger (Søgaard, 2018). Under besigtigelsen er der fundet 30+ haletudser af butsnudet frø samt flere voksne individer i bevoksningen

omkring søen. Området er relativt begrænset i størrelse, og har ingen direkte forbindelse til andre egnede habitater for frøen.

Butsnudet frø er en hjemmehørende paddeart i Danmark og er fredet i henhold til artsfredningsbekendtgørelsens § 14 (Miljø- og Ligestillingsministeriet, 2021). Det betyder, at arten ikke må indsamles, flyttes eller forsætteligt dræbes.

Artens rødlistestatus er næsten truet (NT) da arten er i tilbagegang i Danmark (Moeslund m.f., 2023). Arten er dog udbredt i hele Danmark bortset fra Sydfynske Øhav, Lolland-Falster-Møn og Bornholm og vurderes i nyeste DCE-rapport til at være i gunstig bevaringstilstand (Fredshavn m.f., 2025).

Arten yngler i det tidlige forår (slut februar til start april) i lavvandede søer, grøfter og småsøer. Udenfor ynglesæsonen opholder den sig i fugtige områder som enge, moser, skovbryn, krat og haver. Den overvintrer i dvale, ofte nedgravet i jord eller under vegetation, sten eller træstammer (Fog m.f., 2001).

3.3.1 Projektets påvirkning på butsnudet frø

Anlægsarbejdet omfatter kørsel med gravemaskiner under etablering af udløb, terrænændringer, træfældning, udlæg af sten, oprensning af søen og ændret brinkforhold. Kørsel og gravning med maskiner kan påvirke butsnudet frø på følgende måde:

- **Risiko for individdrab** ved maskinel aktivitet gennem påkørsel og gravning. Det kan især ske ved gravearbejde og terrænændringer. Fx flytning af sten, træstammer m.m. som kan være rastesteder for frøerne.
- **Påvirkning af ynglevandhul** ved gravning. Ved de foreslåede naturforbedrende tiltag, oprensning af søen, ændret brinkforhold og udlægning af sten i søen, vil der foretages gravearbejde og aktiviteter som påvirker paddernes ynglevandhul.

Påvirkningen af ynglevandhul ved de foreslåede naturforbedrende tiltag, kan helt undgås, ved at anlægge disse uden for paddernes ynglesæson (midt marts til slut juli), og samtidig sikre at søen er med vand inden yngletid.

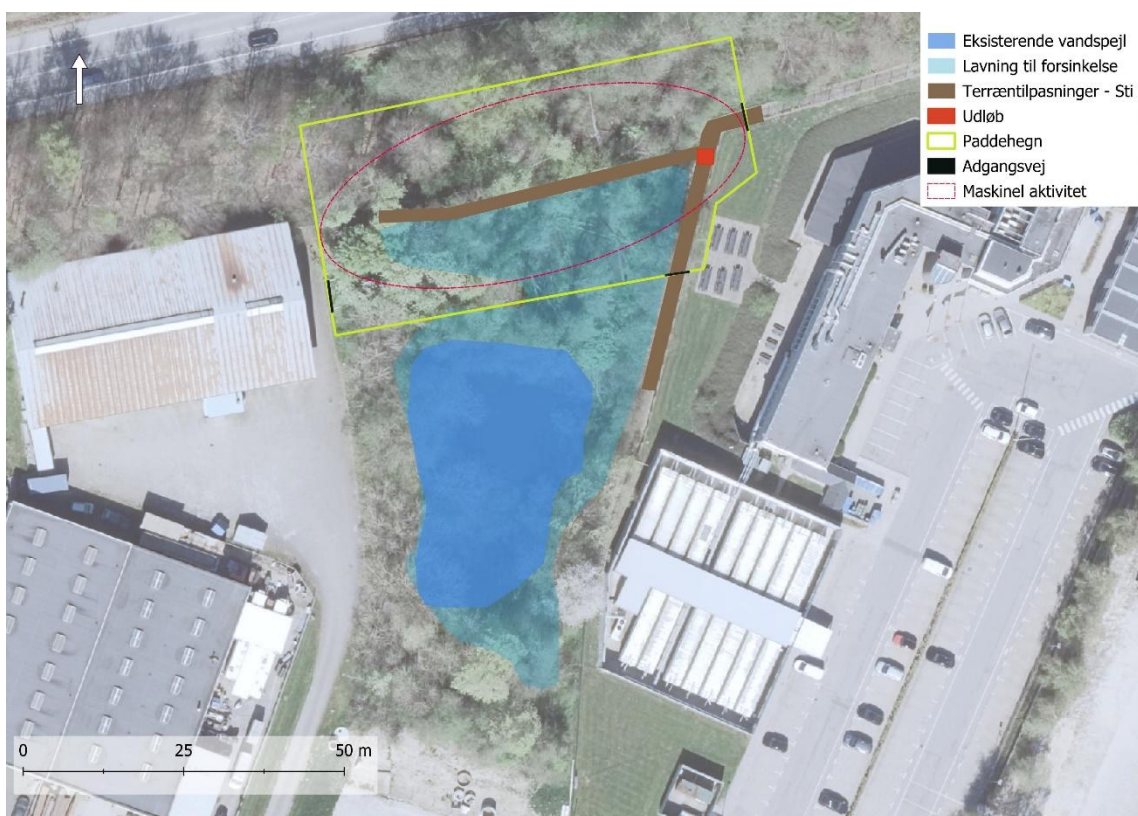
Da butsnudet frø er fundet talrigt i området, på relativt begrænset plads og uden mulighed for at vandre til andre egnede naturområder for padden, vurderer WSP, at der med anlægsarbejdet er betydelig risiko for individdrab på arten. Det vurderes derudover, at padderne uden særlige tiltag kan blive påvirket uanset tidspunktet for anlægsarbejdet, da de enten er aktive eller i dvale i området. Nedenfor følger en nærmere udførelsesplan, der ved gennemførelse vil hindre påvirkning af padderne.

4 UDFØRSELSPLAN

4.1 Paddehegn

Da padderne enten er aktive eller i dvale i området, vurderes det, at området der påvirkes af maskinel kørsel skal tømmes for padder før anlægget kan fortsætte. Dette gøres ved opsætning af paddehegn.

Hegnet etableres mellem området med maskinel aktivitet og søen (Figur 4-1). Den røde ellipse markerer området, hvor der vil være maskinelle aktiviteter som kan påvirke padderens opholdessted. Den gule rektangel angiver mulig placering af paddehegn. Det er inde for denne afhegning at området skal tømmes for padder. Hegnet etableres med tre adgangsveje, markeret med sort. To af dem etableres fra den eksisterende sti, samt en vestlig sti. Adgangsvejene består af en åbning i hegnet som lukkes efter entré.

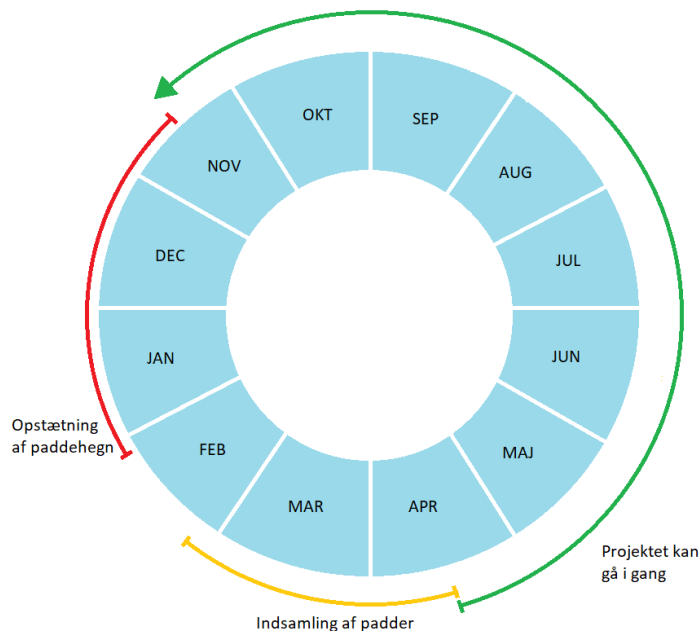

Figur 4-1. Kort over projektet med markeret område for anlæggets maskinelle aktivitet (rød ellipse) samt forslag til placering af paddehegn (gul rektangel). Det gule området skal tømmes for padder.

Maskinel kørsel i forbindelse med hævnningen af eksisterende sti nordøst for det eksisterende bassin vurderes at foregå uden for artens opholdssted, og derfor uden påvirkning. Træfældning omkring den § 3-beskyttede sø, skal foregå ved at trække træerne ud af området, af maskiner placeret uden for bevojsningen. Der vil i dette område ikke være en påvirkning af padderens opholdssteder som følge af træfældning, da der ikke vil være maskinel aktivitet her.

Opsætning af paddehegn udnytter paddernes vandringsperiode, hvor de kan indfanges og flyttes til sikre områder. Hegnet etableres, mens padderne er i dvale – inden vandringen mod ynglevandhullet. Når padderne vågner fra deres rasteområde under jorden, træstammer osv., og begynder at vandre, fanges de på hegnets inderside i faldfælder og flyttes til den modsatte side. På denne måde tømmes det område, som berøres af aktiviteter for padder.

Da paddevandringen starter allerede i slutningen af februar, skal hegnet være opsat inden da. Figur 4-2 viser metoden skematisk på et årshjul.

Figur 4-2. Skematisk oversigt over metoden for opsætning af paddehegn på et årshjul.

I hele perioden placeres faldfælder, fx nedgravede spande, på hegnets inderside. Fælderne tilses og tømmes to gange dagligt, og padderne flyttes uden for hegnet. Indsamlingen foregår fra slut februar til midt april, hvorefter vandringen er afsluttet.

For at undgå drukning ved kraftig regn lægges en sten på ca. håndstørrelse i hver spand, så padderne kan søge tilflugt der. Der monteres desuden stormasket net over spanden for at beskytte mod prædatorer. Hegnet forsynes med sluser/ramper, der tillader at padderne selv kan forlade det, frahegnede område men ikke komme ind. Faldfælderne opsættes også, for at sikre at alle padder bliver indfanget.

Hegnet forbliver opsat under hele anlægsfasen, så længe der foregår maskinel aktivitet, for at forhindre padder i at hoppe ind i området med aktivitet (hegnets inderside).

Metoden sikrer, at området tømmes for padder under deres vandring mod vandhullerne så risikoen for individdrab på butsnudet frø undgås under aktivitetsperioden.

4.2 Miljøtilsynsførende

Ud over etablering af paddehegn omfatter udførelsesplanen tilstedeværelsen af en miljøtilsynsførende under hele perioden med maskinel aktivitet, som forventes at vare 2–3 uger. Den tilsynsførendes opgave er at

identificere eventuelle padder, der mod forventning kan observeres indenfor hegningen under anlægsfasen. I sådanne tilfælde flyttes de ud af hegningen. Hvis dette sker, skal monitoren straks stoppe arbejdet og flytte padden sikkert til den anden side af paddehegnet. Den tilsynsførende skal have dispensation til at håndtere beskyttede padder i henhold til artsfredningsbekendtgørelsen. Den tilsynsførende skal være uafhængig af entreprenøren.

4.3 Ansøgning til artsfredningsbekendtgørelsen

Da butsnudet frø er beskyttet efter artsfredningsbekendtgørelsen mod håndtering og flytning, skal der indhentes dispensation fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø inden paddernes vandring starter (midt februar). Ansøgningen om dispensation skal indeholde en beskrivelse af projektets påvirkninger på butsnudet frø, samt de planlagte projektforanstaltninger, som skal sikre, at påvirkningen af frøen undgås. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø træffer afgørelse om, hvorvidt der kan gives dispensation fra forbuddet. Dispensationen skal forelægges før anlægsarbejdet kan påbegyndes.

5 OPSUMMERING

Projektets tiltag og hvilke aktiviteter de omfatter, er opsummeret i Tabel 5-1. I tabellen opsummeres for hvert tiltag den eventuelle naturpåvirkning, som tiltagene kan have, og hvilke foranstaltninger, der er lavet for at afværge påvirkningen.

Tabel 5-1. Opsummering af projekttiltagenes påvirkning på natur.

Tiltag	Aktivitet	Aktivitetsområde	Kan potentielt påvirkes	Afværge
Terræntilpasninger	Maskinel kørsel og gravearbejde i 2-3 uger	Inde for paddehegn	Padder § 3-søen	Paddehegn, Miljømonitor
Træfældning	Maskinel kørsel i 2-3 uge	Inde for paddehegn	Padder	Paddehegn, Miljømonitor
Veteranisering af træer	Manuelt arbejde i 1-2 dage	Større træer i området	Intet	Ingen nødvendige
Oprensning af søen og ændret brinkforløb	Maskinel kørsel og gravearbejde 1-2 dage	Maskinel kørsel inde for paddehegn Gravearbejde i § 3 søen	Padder, § 3-søen	Paddehegn, Miljømonitor, Anlæg uden for ynglesæson
Udlægning af sten og dødt ved	Maskinel kørsel i 1-2 dage	Inde for paddehegn	Padder	Paddehegn, Miljømonitor, Anlæg uden for ynglesæson
Bekæmpelse af invasive arter	Manuelt	Syd- og vestlig yderkant af bevoksningen	Intet	Ingen nødvendige
Plantning	Gravearbejde	Grønne områder uden for bevoksningen	Intet	Ingen nødvendige
Fjernelse af barrierer	Manuelt arbejde og gravearbejde	Flere steder	Intet	Ingen nødvendige

6 REFERENCER

Fredshavn, J., Nygaard, B., & Ejrnæs, R. (2019). *Teknisk anvisning til besigtigelse af naturarealeromfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 mv.* Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi.

Fredshavn, J., Nygaard, B., Ejrnæs, R., Johansson, L. S., Dahl, K., Christensen, J. P. A., Kjær, C., Elmeros ... og Alnø, A. B. (2025). *Bevaringsstatus for naturtyper og arter – 2025. Habitatdirektivets Artikel 17-rapportering* (Videnskabelig rapport nr. 673). Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Videnskabelige_rapporter/600-699/SR673.pdf

Fog, K., Schmedes, A. & Rosenørn, D. (2001). Nordens padder og krybdyr. Gads forlag. 365 s.

Miljø- og Ligestillingsministeriet (2021). Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt (BEK nr 521 af 25/03/2021). Retsinformation. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/521?id=205522>

Miljø- og Ligestillingsministeriet (2024). Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse (LBK nr 927 af 28/06/2024). Retsinformation. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/927>

Moeslund, J.E., Nygaard, B., Ejrnæs, R., Alstrup, V., Baagøe, H.J., Bell, N., Bruun, L.D., ... og Wind, P. 2023. Den Danske Rødliste. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. www.redlist.au.dk

Søggaard, B. A. (2018). *Teknisk anvisning til ekstensiv overvågning af padder.*